

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

РЕЦЕНЗІЯ

**КІЯНКА І. ПОПУЛІЗМ В ІСТОРІЇ ТА СУЧАСНОСТІ: ІДЕОЛОГІЧНІ ТЕЧІЇ,
РУХИ ТА ПОЛІТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ / І. КІЯНКА. – ЛЬВІВ:
ПРОСТІР-М, 2016. – 387 с.**

Сьогодні в Україні, яка переживає драматичну економічну та політичну кризу, склався практично суспільний консенсус щодо необхідності глибоких та масштабних реформ. У цьому очевидним чином збігаються позиція більшості політичної еліти та настрої широких верств суспільства. Громадяни, незадоволені насамперед своїм економічним становищем, яке різко погіршилося в умовах війни та кризи, сподіваються, що саме реформи стануть способом покращення життя більшості.

Проте орієнтири реформ, курс на які проголосила українська влада після Євромайдану, і які мають підтримку міжнародних донорів та стратегічних союзників України, мають у своїй основі ціннісний вибір, істотно відмінний від властивого більшості українських громадян прагнення до «соціальної справедливості». Йдеться про програму ліберальних ринкових реформ, спрямованих на скорочення соціальної відповідальності держави, подальшу приватизацію державних підприємств, у тому числі енергетичних і транспортних монополій, вчасну виплату досить обтяжливих зовнішніх фінансових зобов'язань України тощо. Водночас, історія політичної боротьби в Україні після 1991 р. – це значною мірою історія змагання щедрих, популістських за духом соціально-економічних обіцянок. Тому, на нашу думку, сьогодні ідеологія реформ драматичним чином контрастує і з певною традицією української політики, і з настроями широких верств суспільства.

У монографічному дослідженні «Популізм в історії та сучасності: ідеологічні течії, рухи та політичні технології» ґрунтовно аналізується комплекс проблем, пов'язаних з феноменом популізму, який є актуальним на сьогодні в політиці багатьох країн, і реалізація популістських гасел іноді мають драматичний характер.

Вивчення популізму актуалізується і наявністю соціального замовлення від зацікавлених суб'єктів політичних партій, які так чи інакше застосовують популізм для реалізації своїх політичних програм та приходу до влади.

Актуальність дослідження очевидна і з огляду на відсутність комплексного вивчення проблематики популізму в Україні, належної політологічної оцінки попередніх студій, переосмислення деяких міфологем окремих дослідників.

У першому та другому розділах, автор детально аналізує дослідження популізму в українській та зарубіжній спеціальній літературі (історіографічний екскурс). Адже в українській спеціальній літературі інтерес до популізму з'явився наприкінці 1990-х років. Вихідною базою його вивчення стала рецепція аналітичних висновків західних дослідників.

Сьогодні вітчизняна історіографія популізму представлена низкою публікацій у форматі статей. На тлі загальних характеристик популізму як явища, що спираються, перш за все, на доробок західних політологів, висвітлено зокрема такі питання, як прояви популізму в історії українського національного руху, в сучасній українській політиці, популістські прийоми політичної боротьби, філософський дискурс цього поняття. Увагу науковців привертало прояви популізму в актуальному політичному просторі країн Східної Європи. Дослідники вказали також на популістську складову у

діяльності практично усіх українських партій, на зв'язок між популізмом та кризою представницької функції вітчизняної партійної системи. Водночас можна вказати на чималі відмінності та розбіжності у поглядах науковців. При цьому всебічного, комплексного аналітичного дослідження популізму в українській історіографії до сьогодні не проведено.

Масштабність та глибина авторського задуму розкриваються в третьому та четвертому розділах монографії, присвячених детальному аналізу історії популістського руху в США та країнах Західної та Східної Європи, до уваги беруться погляди українських народників.

Логічним завершенням роботи став критичний аналіз популізму у діяльності партій та урядів у посткомуністичних країнах (на прикладі Росії та Білорусі). А також «елементи популізму» і «чистий популізм» у політичному житті України (1991-2016 рр.)

У роботі авторка звернулася до численних і разом із цим вельми різних, віддалених один від одного у просторі і часі проявів популізму, якими, проте, його історія не вичерпується. Важливо було показати відмінні «популістські» сюжети саме через складність, строкатість та амбівалентність феномену популізму, вивчення якого на основі лише одного з них було б недостатнім.

Зроблені автором висновки будуть корисними для політиків, науковців, слухачів державного управління, політологів, юристів.

У своїй сукупності це монографічне дослідження є новим і важливим внеском у розвиток політичної науки та заслугоує уваги для нових досліджень.

Т.В. Сидорук

In the monographic study "Populism in history and modernity: ideological currents, movements and political technologies" thoroughly analyze complex problems associated with the phenomenon of populism, which is relevant to policy in many countries, and implementation of populist slogans are sometimes dramatic.

Study populism updated and the presence of social order from stakeholders political parties somehow use populism to implement their political programs and coming to power.

Relevance of the research is obvious in view of the lack of a comprehensive study of the problems of populism in Ukraine, political science proper evaluation of previous studies, rethinking some of the myths of individual researchers.

In the first and second chapters, the author analyzes in detail the study of populism in Ukrainian and foreign literature (historiography overview). After all, the Ukrainian literature interest in populism has appeared in the late 1990s. The initial study was the basis of his findings Western Front Desk analytical researchers.

Attracted attention of scientists manifestations of populism in the actual political landscape of Eastern Europe. The researchers also pointed to the populist part in the activities of almost all Ukrainian political parties, the relationship between populism and representative function of national crisis the party system. At the same time we can point to considerable differences and disagreements scientists. This comprehensive, integrated analytical study of populism in Ukrainian historiography until now not carried out.

The scale and depth of the author's intention disclosed in the third and fourth chapters of the monograph devoted to a detailed analysis of the history of populist movements in the US and karyinah Western and Eastern Europe, are taken into account the views of Ukrainian populists.

In this paper, the author appealed to many and with this very different and far apart in space and time displays of populism, which, however, his story does not end there. It was important to show excellent "populist" stories because of the complexity, diversity and

ambivalence of the phenomenon of populism, the study is based on only one of them would be inadequate.

The author made the findings will be useful for policy makers, researchers, students of public administration, political scientists, lawyers.

Key words: *populism, political system, democracy, political party, political regime.*

T. Sydoruk

Рецензія надійшла до редакції 05.12.2016 р.